

Aan het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Groningen
postbus 610
9700 AP Groningen

onderwerp: advies Provinciale Voorjaarsnota 2010
ons kenmerk: KR10.2269353
telefoon: (050) 3600637

datum: 25 mei 2010

Geacht college,

Namens het bestuur van de Kunstraad Groningen zend ik u hierbij het advies over het 'Kader voor het cultuurbeleid 2013-2016' zoals opgenomen in bijlage 2.2. van de Voorjaarsnota 2010 van de provincie Groningen. We waarderen het dat u ons de mogelijkheid heeft geboden een inhoudelijk advies over de cultuurbijlage bij deze nota uit te brengen.

Hoogachtend,
namens het bestuur van de Kunstraad Groningen,

Marco Bentz van den Berg,
directeur.

Advies Provinciale Voorjaarsnota 2010

Vooraf

In het najaar van 2009 werd duidelijk dat de provincie Groningen fors moest bezuinigen. De door de provincie gesubsidieerde instellingen kregen daarover direct ook een brief. Eind maart 2010 werden de contouren van de bezuinigingen door Provinciale Staten vastgelegd. Het op de cultuurbegroting te bezuinigen bedrag werd bepaald op bijna 1,5 miljoen euro. In de recent verschenen Voorjaarsnota worden de kaders geschetst voor het cultuurbeleid inclusief deze bezuinigingen. Met de gedeputeerde voor cultuur is afgesproken dat de Kunstraad Groningen voorafgaand aan de behandeling in Provinciale Staten een advies over de cultuurparagraaf in deze nota zou uitbrengen. Dit advies treft u hierbij aan. Er wordt zowel ingegaan op de geschetste kaders als op de voorgenomen rol van de Kunstraad Groningen zelf. Er is een bijlage toegevoegd met criteria die kunnen worden gebruikt ter toetsing van de instellingen. Deze zijn opgesteld in samenspraak met het Museumhuis Groningen.

Inleiding

De gevolgen van de economische crisis worden sluipenderwijs maar steeds nadrukkelijker zichtbaar in de bezuinigingen van de overheden. Rijk, provincies en gemeenten zijn allemaal bezig om te kijken hoe de begrotingen sluitend kunnen worden gemaakt. Voor de plannen van de rijksoverheid zullen we moeten wachten tot na de kabinetsformatie, de gemeenten worden steeds concreter nu er nieuwe colleges zitten en de provincies konden in electorale rust hun plannen voorbereiden. Zo ook de provincie Groningen. Die ziet zich gesteld voor een grote operatie, waarbij het gaat om het terugbrengen van de uitgaven met zo'n 20%. Dat proces begon al in het najaar van 2009. De gesubsidieerde instellingen werden tot twee keer toe geïnformeerd -- en daarmee gewaarschuwd -- over de bezuinigingen. Eind maart besloot Provinciale Staten over de te bezuinigen bedragen. Voor de cultuurbegroting kwam dat neer op € 1.447.000. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen de taken die de provincie verplicht is uit te voeren (4,95%) en de zogenoemde autonome taken (20,63%). Voor de hele cultuurbegroting betekent het een teruggang met ongeveer 15%. Daarbij is ook besloten dat, op een enkele uitzondering na, de bezuinigingen niet voor 1 januari 2013 zullen worden doorgevoerd.

De provincie wil de bezuinigingen niet evenredig verdelen (de "kaasschaaf") maar wil bezuinigen op basis van beleidsmatige en inhoudelijke keuzes. Dat betekent dat de consequenties voor sommige instellingen fors kunnen zijn. De meeste cultuurinstellingen ontvangen bovendien subsidie van meerdere overheden. Aangezien alle overheden met budgettaire problemen kampen, zijn er nog meer bezuinigingen te verwachten. Overleg en afstemming moeten bijdragen aan duidelijkheid voor de instellingen. We komen daar nog op terug.

In dit advies zullen we eerst ingaan op enkele kernpunten: de bezuinigingen, het tijdspad en de afstemming tussen de overheden. Daarna zullen we nog ingaan op een aantal andere aspecten van de Uitgangspunten. Tot slot geven we, voor zover mogelijk, een set aan toetsbare criteria, die kan worden gebruikt bij de beoordeling van de plannen van de instellingen.

Bezuinigingen

Het is vreemd gesteld met de waardering voor de ondersteuning van kunst en cultuur. Enerzijds komt deze sector snel in de top van lijstjes van "waar wel wat af kan". Anderzijds blijkt telkens weer dat kunst en cultuur een cruciale rol spelen waar het gaat om vele vormen van leefbaarheid van de samenleving. De stad Groningen als *City of Talent* is onvoorstelbaar zonder een breed en zeer divers cultureel leven. De provincie Groningen dankt zijn aantrekkelijkheid voor een groot deel aan zijn erfgoed, zijn bloeiende amateurkunst en zijn vele kunstprojecten. Zowel voor het vestigingsklimaat als voor het aantrekken van bezoekers zijn kunst en cultuur cruciaal. Daarbij zijn zeker enkele instellingen als grote trekkers aan te wijzen, maar het is vooral het totale klimaat op het gebied van kunst en cultuur dat telt.

Conclusie: bezuinigingen in deze sector zullen niet alleen gevolgen hebben voor de sector zelf, maar ook voor de aantrekkelijkheid van stad en provincie als geheel.

Integrale benadering

De provincie heeft niet gekozen voor een secce bezuinigingsoperatie maar voor een integrale afweging, gericht op de nieuwe cultuurplanperiode 2013-2016. Dat is een keus die het proces in principe inzichtelijker maakt. Er worden beleidslijnen uitgezet en daarbinnen worden keuzes gemaakt. En dat alles kan leiden tot een resultaat waarin de consequenties van het beleid tot op instellingsniveau duidelijk worden.

Voor de Kunstraad staat daarbij voorop dat bij het verstrekken van subsidie moet worden uitgegaan van de *inhoudelijke* waarde. Daar zijn andere criteria aan toe te voegen. Maar het drempelcriterium dient te zijn dat de desbetreffende instelling inhoudelijk en artistiek de subsidie waard is.

Conclusie: een integrale benadering en toetsing leiden tot meer helderheid maar daarbij moet de inhoudelijke waarde leidend zijn.

Het tijdpad

De provincie heeft haast. De bezuinigingen moeten concreet worden gemaakt en de instellingen moeten weten waar ze aan toe zijn. Dat is op zichzelf begrijpelijk. Maar dit tijdpad zet de Groningse culturele instellingen wel onder een zeer grote druk.

In feite is de cultuurplanperiode 2009-2012 nog maar net begonnen. En nu al vraagt de provincie de instellingen om *voor 1 november 2010* op basis van *nieuwe* provinciale uitgangspunten voor *één* van de subsidiënten een beleidsplan vanaf *januari 2013* op te stellen. Dat is erg snel. (Overigens heeft de Kunstraad in het voortraject aangegeven dat de oorspronkelijke inzenddatum van 1 oktober 2010, mede gelet op de zomervakantie, voor de instellingen absoluut onhaalbaar zou zijn.)

Kortom:

- Het moment van indienen ligt te kort na de ingangsdatum van de vorige cultuurnota.
- De tijd voor het indienen is te kort, zeker als de focus zozeer op de lange termijn moet zijn gericht.
- Er is geen enkele inhoudelijke en procedurele afstemming met andere overheden, waardoor instellingen het risico lopen te worden vermalen tussen de verschillende inhoudelijke en procedurele lijnen.
- De Kunstraad heeft slechts drie maanden de tijd (waarbinnen ook de kerstperiode valt) om een advies uit te brengen. Een zorgvuldige omgang met enerzijds de provinciale uitgangspunten, anderzijds de instellingen maakt een langere behandeltime uiterst wenselijk.

Conclusie: het tijdpad is zowel voor de instellingen als voor de Kunstraad te kort.

De afstemming

Vrijwel alle instellingen die een provinciale subsidie ontvangen krijgen ook een subsidie van een andere overheid of een aan de overheid gelieerd fonds. Het beleidsplan en het dekkingsplan moeten dan ook in samenhang worden gezien. Instellingen moeten ook weten wat de beleidslijnen van de diverse subsidiënten zijn. Het wegvallen of verminderen van de bijdrage van de één heeft direct gevolgen voor het geheel en dus mogelijk voor andere subsidiegevers. In een overleg tussen de partners in het noordelijk cultuurconvenant en de Raad voor Cultuur is juist de noodzaak benadrukt van procedurele afstemming, natuurlijk met behoud van ieders inhoudelijke autonomie. Nu neemt de provincie Groningen een voorsprong van een jaar op andere overheden. Daarmee worden die partners en de instellingen geconfronteerd met de reeds genomen besluiten. Dit staat haaks op het ook in de Voorjaarsnota voorgestane "goede overleg".

Dit alles klemt te meer omdat de gevolgen voor de instellingen en daarmee voor de kunst- en cultuursector groot kunnen zijn. Het eventueel verlagen of schrappen van een provinciale subsidie zal immers in veel gevallen leiden tot een vergrote druk op andere subsidiënten. En dat kan er weer toe leiden dat er, door niemand gewenste, financiële problemen ontstaan. Publiek, overheden, instellingen en bedrijfsleven: alle hebben zij belang bij een goed en divers kunst- en cultuurklimaat. Afstemming met alle betrokkenen is natuurlijk lastig. Maar op zijn minst zullen toch de provincie Groningen en de Groningse gemeenten (waarbij het belang van de gemeente Groningen het grootst is) moeten streven naar beleidsmatige en

financiële afstemming. Eenentwintig instellingen ontvangen subsidie van zowel de provincie als de gemeente Groningen.

De provincie is zich dat ook bewust gelet op de geformuleerde bestuurlijke uitgangspunten. Daarin wordt aangegeven dat de provincie teruggrijpt op een eertijds geformuleerde taakverdeling waarbij de provincie verantwoordelijk is voor "evenwichtige spreiding van cultuur en participatie". In de nota wordt aangegeven dat deze taakverdeling is verwaterd. Eenzijdige verandering heeft echter wel vergaande gevolgen. De nota vervolgt dan ook met het aanstippen van het belang om de dialoog over een heldere taakverdeling tussen de verschillende overheden te voeren. We missen echter een tijdspad en een procedure om tot die dialoog te komen.

Conclusie: het in tijd vooroplopen van de provincie Groningen zet de gewenste dialoog met andere subsidiënten onder zware druk. Afstemming in procedure en inhoud is uiteindelijk in het belang van instellingen en overheden.

Het budget

Er zit een vorm van rechtlijnigheid in de keus om 5% te bezuinigen op wettelijke taken en 21% op niet-wettelijke. De omvang van de budgetten voor die wettelijke taken ligt niet vast. In theorie waren ook andere percentages mogelijk geweest. Verder is het ons niet duidelijk waar de te bezuinigen bedragen voor de drie provinciale cultuurprogramma's op zijn gebaseerd. Het gaat om en nabij om 15% maar ook weer niet precies. Het is ons niet duidelijk of en zo ja welke criteria aan deze bedragen ten grondslag liggen. In de Voorjaarsnota staan ook enkele alinea's over bedragen die al dan niet als stelpost moeten worden beschouwd. Technisch zal dat correct zijn maar het is onduidelijk wat daarvan nu de gevolgen zijn of welke stappen er gezet moeten of kunnen worden.

Conclusie: er zijn enkele onduidelijkheden ten aanzien van de budgetten en de voorgenomen kortingen.

Indeling in drie programma's

Er wordt uitgegaan van dezelfde indeling in drie programma's als in de cultuurnota *Stroomversnelling 2* (Creatieve Netwerken, Het Verhaal van Groningen en Dynamiek van de Kunsten in stad en regio). In deze nota staan echter uitvoerende instellingen, steuninstellingen en beleidsinstrumenten enigszins verwarrend door elkaar heen. Bovendien is de indeling van enkele uitvoerende instellingen onder het Programma Creatieve Netwerken -- zeker als we de nieuwe beleidslijnen bezien -- niet logisch. Het lijkt ons overzichtelijker om uit te gaan van een *inhoudelijke tweedeling* (Erfgoed en Kunst) en binnen die tweedeling van een *functionele driedeling*:

- uitvoerende instellingen;
- steunfunctie-instellingen;
- instrumenten (subsidiebudgetten e.d.).

Ons inziens zou dat de overzichtelijkheid ten goede komen. In onze reactie gaan we ten behoeve van de leesbaarheid overigens uit van de huidige indeling.

Programma Creatieve Netwerken

De nota stelt dat nadrukkelijk wordt ingezet op "actieve participatie". Uit de tekst is echter niet op te maken wat de bedoeling en de gevolgen daarvan zijn, noch voor de instellingen, noch voor de werkwijze van de Regionale Cultuurplannen en het budget Educatie en Participatie Projecten.

De inzet op actieve participatie kan betekenen dat alleen steun wordt verleend aan het zelf doen en dus niet aan het tonen en het bereik. Dat lijkt ons een wel erg beperkte uitleg van de doelstelling van de creatieve netwerken.

Overigens worden via dit programma op dit moment enkele kunstinstellingen gesubsidieerd, waarbij het onduidelijk is of ze inderdaad in dit programma of in het kader van programma 3 (Dynamiek van de Kunsten) zouden moeten worden bezien.

De provincie wil nader onderzoek doen naar de ondersteuning van de amateurkunst en de cultuureducatie. De Kunstraad vindt dit een goed idee. De ondersteuning op het gebied van de amateurkunst (en die van de cultuureducatie en de kunsten in het algemeen) is in de provincie Groningen relatief beperkt en versnipperd. Het ontbreekt aan een duidelijk

aanspreekpunt voor alle kunstdisciplines zoals dat er in vrijwel alle andere provincies wel is. We kunnen ons voorstellen dat ook de popmuziek -- waarover nog geen beslissing is genomen -- in dat geheel wordt meegenomen. Het is van groot belang op basis van welke probleemstelling en vraagstelling een dergelijk onderzoek zal worden uitgevoerd.

Conclusie: de inhoudelijke uitgangspunten ten aanzien van de Creatieve Netwerken zijn onvoldoende concreet en geven zodoende geen houvast voor beleid en voor uitvoerende instellingen. Het is een goede zaak dat wordt gekeken naar een stevige rol voor steuninstellingen op het gebied van de kunsten.

Programma Het Verhaal van Groningen

De beleidslijnen van dit programma vertonen weinig ingrijpende veranderingen. Wel wordt van de te subsidiëren instellingen verwacht dat ze een aantal aspecten explicieter zullen omschrijven. In het kader van het cultureel ondernemerschap valt daar ook wel wat voor te zeggen. Wat echter niet mag worden vergeten is dat het in dit programma veelal gaat om kleine, maar ten dele professioneel te noemen, instellingen. Zo zal het voor een aantal instellingen niet haalbaar zijn om zich te richten op een digitale presentatie, zeker gelet op het beschikbare budget.

Daarbij moet worden bedacht dat een eventuele verlaging of beëindiging van de provinciale subsidie forse gevolgen kan hebben, mede omdat de medesubsidiërende gemeenten veelal niet in staat zullen blijken te zijn om de financiële leemte te vullen.

Verder is het opmerkelijk hoe sterk versnipperd de steuntaken in Groningen zijn. Vrijwel overal in het land is te zien dat de krachten worden gebundeld in één of twee sterke en brede organisaties in de vorm van een Erfgoedhuis. In Groningen gaat het om een reeks instellingen met een deelspecialisme. Dat bevordert zeker de basale inhoudelijke betrokkenheid, maar het is de vraag of Het Verhaal van Groningen op den duur niet meer gebaat zal zijn bij een bundeling van expertise.

Conclusie: de inhoudelijke uitgangspunten uit de vorige Cultuurnota worden voortgezet. Wel worden de eisen aangescherpt en het is de vraag of dat voor alle instellingen reëel is. Afstemming met andere subsidiënten is noodzakelijk. De steunfunctie is in deze sector erg versnipperd en dat zou de positie van de promotie van het erfgoed op den duur kunnen verzwakken.

Programma Dynamiek van de Kunsten in stad en regio

"De betekenis van cultuur voor de economie staat niet meer ter discussie. Het vestigingsklimaat wordt beter door de aanwezigheid van hoogwaardige culturele voorzieningen. (...) Daarnaast brengen culturele evenementen en instellingen een belangrijke economische spin-off teweeg."

Dat is een hoopvol zij het wat eenzijdig begin van de toelichting op dit programma. Maar vervolgens is er sprake van een omkering. De bijdrage van de kunsten aan het vestigingsklimaat en de economie van de provincie wordt van *resultaat* tot *bewijsbare voorwaarde* gemaakt. Het is de vraag of dat de dynamiek ten goede zal komen. Om voor subsidie in aanmerking te komen zullen instellingen moeten *aantonen* dat men bezoekers van buiten Groningen aantrekt en dat die "door hun bestedingen aantoonbaar bijdragen aan de Groningse economie". Bovendien moeten de instellingen "aantoonbaar (bijdragen) aan de promotie en naamsbekendheid van (de provincie) Groningen".

Over een (artistiek-)inhoudelijke toets wordt nauwelijks iets gezegd, terwijl die ons inziens de basis dient te vormen. Maar bovenal is het voor vrijwel geen enkele culturele instelling mogelijk om de *door die specifieke instelling* geleverde of te leveren bijdrage aan economie en naamsbekendheid aan te tonen. Het is kortom een ontoetsbaar criterium.

Bovendien is het onduidelijk of instellingen moeten kunnen aantonen op welke wijze ze in het verleden al hebben bijgedragen aan het vestigingsklimaat en economische spin-off, of dat ze aannemelijk moeten maken dat en in welke mate ze dat zullen gáán doen.

In de bijlage gaan we nader in op de criteria en adviseren wij een alternatief.

Conclusie: de nieuwe uitgangspunten dreigen de (inhoudelijke) dynamiek zuiver economisch te vertalen waardoor de artistieke waarde buiten beeld blijft. Dat is te beperkt en bovendien zijn de geformuleerde eisen niet om te zetten in criteria waaraan afzonderlijke instellingen kunnen voldoen.

De rol van de Kunstraad

Op diverse plaatsen wordt de Kunstraad genoemd als de instelling die advies zal gaan uitbrengen over de plannen die zullen worden ingediend door instellingen om voor provinciale subsidie in aanmerking te komen. Dat is de taak van de Kunstraad, ook in tijden van bezuiniging; de Kunstraad Groningen is geen "mooi-weer-raad". Maar dan moet het kader waarbinnen dat moet gebeuren wel realistisch zijn en voldoen aan eisen van inhoudelijke zorgvuldigheid. Daar zit een aantal knelpunten, die we hierboven ook al hebben benoemd: de te korte tijd voor zowel de instellingen als voor de Kunstraad, het gebrek aan afstemming met andere overheden, het feit dat de Kunstraad twee adviesrondes over deels dezelfde instellingen moet voeren en de niet toetsbare criteria bij de Dynamiek van de Kunsten. We gaan over deze punten graag nader in overleg.

Overigens heeft de Kunstraad in de bijlage al wel een kader geschetst dat een inhoudelijke en zakelijke toetsing mogelijk maakt.

De Kunstraad is gevraagd om niet alleen het kunstdeel maar ook het erfgoeddeel van de advisering voor zijn rekening te nemen. De Kunstraad zal voor de beoordeling een tweetal commissies instellen: één voor Het Verhaal van Groningen en één voor de Dynamiek van de Kunsten. Het is afhankelijk van de nadere invulling van het beleid ten aanzien van de steunfuncties of ook hiervoor een commissie zal worden ingesteld. Er zal worden gezocht naar commissieleden die hun sporen in de desbetreffende sectoren hebben verdiend. Daarbij zullen zowel Groningers als leden met een letterlijk en figuurlijk grotere afstand worden betrokken.

Conclusie: ook in moeilijke tijden kan en wil de Kunstraad inhoudelijk adviseren. Maar in dit tempo en zonder duidelijke afstemming met andere overheden, met name de gemeente Groningen, kan dat de inhoudelijke zorgvuldigheid in de weg staan. Het gaat immers in veel gevallen om door meerdere overheden gesubsidieerde instellingen. Het is een extra complicatie dat de economische criteria waaraan de kunstinstellingen moeten voldoen niet toetsbaar zijn te maken.

De Kunstraad Groningen adviseert:

- het tijdspad een half jaar op te schuiven;
- met de gemeente Groningen procesafspraken te maken opdat de beoordelingstrajecten samenvallen en de consequenties gezamenlijk onder ogen kunnen worden gezien;
- de eisen ten aanzien van economische meerwaarde voor de kunstinstellingen zoals die nu zijn geformuleerd, te vervangen door criteria die zowel de inhoudelijke waarde als het publieksbereik als basis hebben. Een integraal voorstel hiertoe is te vinden in de bijlage.

Bijlage: uitwerking van de criteria

De Kunstraad is gevraagd om op basis van de inhoudelijke en bestuurlijke uitgangspunten zoals die in de Voorjaarsnota van de provincie Groningen zijn verwoord, een set van criteria op te stellen aan de hand waarvan aanvragen in het kader van de cultuurnota 2013-2016 kunnen worden beoordeeld.

Deze bijlage is opgesteld is overleg met het Museumhuis Groningen.

In het beleidsadvies dat door de Kunstraad is opgesteld naar aanleiding van de Voorjaarsnota is door ons een aantal knelpunten benoemd en toegelicht. In deze bijlage formuleren we een heldere, inhoudelijk zorgvuldige maar ook werkbare set van criteria. Daarbij is rekening gehouden met de benoemde knelpunten. Bovendien is uitgegaan van specifieke overwegingen ten aanzien van de beoordeling van kunst- en cultuurinstellingen. Daarbij zijn tevens de eisen die de provincie specifiek heeft benoemd waar mogelijk meegenomen.

Allereerst worden de knelpunten en overwegingen benoemd. Vervolgens wordt ingegaan op de beoordelingscriteria. Ten slotte wordt het adviseringsproces toegelicht waarbij onder meer aandacht wordt besteed aan het materiaal dat dient te worden aangeleverd en aan de wijze van toetsing.

Overwegingen

Ten aanzien van de beoordelingscriteria zijn de volgende overwegingen van belang:

1. De Kunstraad is van mening dat een *inhoudelijke* toets altijd het vertrekpunt moet vormen voor de beoordeling van aanvragen.
2. De nieuwe uitgangspunten in het programma Dynamiek van de Kunsten in stad en regio dreigen de inhoudelijke dynamiek zuiver economisch te vertalen. De doelstellingen van de provincie op dit gebied zijn bovendien niet te vertalen in criteria voor individuele instellingen.
3. Het is de vraag of de aangescherpte eisen voor het programma Het Verhaal van Groningen voor alle instellingen haalbaar zijn.
4. De inhoudelijke uitgangspunten ten aanzien van het programma Creatieve Netwerken bieden onvoldoende houvast voor beleid en instellingen aangezien het onduidelijk is op welke instellingen het programma is gericht.

Beoordelingscriteria

Gelet op het bovenstaande hebben wij een set van criteria ontwikkeld die ons inziens recht doet aan de verschillende beleidsdoelstellingen en tevens aan de mogelijkheden van de instellingen. De criteria zijn onderverdeeld in drie groepen: de inhoudelijke criteria en de criteria die zijn gekoppeld aan de beleidsdoelstellingen van de provincie gelden voor alle instellingen, de aanvullende criteria gelden alleen voor instellingen die vallen binnen dat specifieke programma.

1. Inhoudelijke beoordeling

Zoals gezegd is de Kunstraad van mening dat iedere beoordeling dient te vertrekken vanuit een inhoudelijke toetsing. Die omvat zowel een beoordeling van de kwaliteit van de producten, activiteiten en/of diensten van de aanvrager als de kwaliteit van de organisatie, de mate waarin aandacht wordt besteed aan publieksbereik en -opbouw en de plaats die de organisatie inneemt in het bestel. De inhoudelijke criteria zijn mede gebaseerd op de door de provincie in de Voorjaarsnota geformuleerde eis met betrekking tot de kwaliteit van product en organisatie, aangevuld met criteria op het gebied van publieksbereik en -opbouw en plaats in het bestel.

Kwaliteit van het product/activiteit/dienst

De aanvrager heeft met eerdere producten/activiteiten/diensten aangetoond een dusdanige kwaliteit te leveren dat de gewenste inhoudelijke doelstellingen ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Professionele kwaliteit van de organisatie

De aanvrager toont aan dat er in voldoende mate sprake is van een professionele organisatie met voldoende deskundigheid en capaciteit om over een langere periode aan de gestelde taakopvatting en –uitvoering te voldoen.

Hierbij zou kunnen worden gelet op voldoende professionele en inhoudelijke capaciteiten van de staf, de capaciteiten van de marketingmedewerkers, de marketingactiviteiten en de educatieactiviteiten.

Publieksbereik en -opbouw

De aanvrager geeft blijk van een gefundeerde visie op publieksbereik en -opbouw. Daarbij is zowel aandacht voor bezoekers van binnen als van buiten de provincie Groningen.

In het beleidsplan wordt duidelijk aangegeven op welke wijze de visie wordt vertaald in concrete stappen en wat het uiteindelijke resultaat daarvan zal zijn.

Plaats in het bestel

De aanvrager geeft blijk van een visie op de positionering van zijn product en/of de activiteit binnen het bestaande provinciale aanbod en de mogelijke meerwaarde daarvan. Hierbij gaat het erom welke plaats de organisatie inneemt binnen het gehele culturele veld, maar ook binnen de specifieke sector waarin de organisatie functioneert en welke ambities de organisatie op dit gebied heeft.

In het beleidsplan wordt duidelijk aangegeven op welke wijze de visie wordt vertaald in concrete stappen en wat het uiteindelijke resultaat daarvan zal zijn.

2. Bijdrage aan de provinciale beleidsdoelstellingen

Naast de inhoudelijke toets dient te worden beoordeeld in hoeverre de aanvrager bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen die de provincie Groningen met het cultuurbeleid wil realiseren. Op basis van de voorjaarsnota is een drietal algemene uitgangspunten vast te stellen die in principe voor alle programma's gelden. Hierbij dient te worden opgemerkt dat de beleidsdoelstellingen per programma een andere invulling kunnen krijgen. Indien aan de orde, is dit per beleidsdoelstelling aangegeven.

Borgen en versterken van de regionale identiteit

De aanvrager geeft in het beleidsplan nadrukkelijk aan op welke manier wordt bijgedragen aan de borging en versterking van de regionale identiteit.

In deze bewoording geldt dit criterium vooral voor Het Verhaal van Groningen. Binnen de Dynamiek van de Kunsten gaat het hier veel meer over een onderzoekende rol naar de regionale identiteit dan een bevestigende of borgende bijdrage daaraan.

Leggen van verbindingen

Waar mogelijk gaat de aanvrager verbindingen aan met andere instellingen en sectoren. Hierbij wordt helder onderbouwd wat de (meer)waarde is van deze verbinding en wat het op termijn zal opleveren.

Uitstijgen boven het lokale

De waarde van de activiteiten/diensten/producten van de aanvrager stijgt uit boven alleen het lokale belang.

3. Aanvullende criteria per programma

Naast de algemene beleidsdoelstellingen die voor alle instellingen gelden, geeft de provincie in de Voorjaarsnota aan per programma bepaalde aanscherpingen te willen doorvoeren. Deze accenten zijn hieronder vertaald in aanvullende criteria. Voor de volledigheid dient hier nogmaals te worden opgemerkt dat deze criteria niet voor alle instellingen gelden maar alleen voor de instellingen die binnen dit programma aanvragen.

Creatieve netwerken

In de overwegingen en knelpunten werd al gemeld dat met betrekking tot het programma Creatieve Netwerken de inhoudelijke uitgangspunten onvoldoende houvast bieden voor beleid en instellingen. Uit de tekst van de Voorjaarsnota blijkt verder dat de provincie nog nader onderzoek wil doen naar de ondersteuning van de amateurkunst en de cultuureducatie. Voor dit programma zijn dan ook vooralsnog geen aanvullende criteria geformuleerd.

Het Verhaal van Groningen

In de Voorjaarsnota is een drietal eisen geformuleerd die als aanvullende criteria toegepast kunnen worden. We hebben, een enkele redactionele aanpassing daargelaten, deze eisen in grote lijnen overgenomen.

Aanvullende criteria Het Verhaal van Groningen

- De instelling geeft blijk van een visie op de Collectie Groningen/Het Verhaal van Groningen en de wijze waarop de (eventuele) specifieke collectie daarvan een belangrijk onderdeel uitmaakt.
- De instelling geeft blijk van een visie op het presenteren van de desbetreffende collectie of thema's die belangwekkend zijn voor de Groninger geschiedenis, zo mogelijk met een relatie naar het heden en met aandacht voor de verbindingen die kunnen worden gelegd met andere collecties, partners en sectoren in de provincie.
- De instelling geeft blijk van een aanpak gericht op het gebruik van de digitale omgeving (van de instelling zelf in relatie tot andere partijen, sectoren c.q. digitale omgevingen) bij het vergroten van het publieksbereik, de participatie en (integrale) presentaties.

Dynamiek van de Kunsten in stad en regio

In de Voorjaarsnota legt de provincie met betrekking tot het programma Dynamiek van de Kunsten in stad en regio de nadruk op de bijdrage die instellingen leveren aan de economie, de naamsbekendheid en het vestigingsklimaat in de provincie Groningen. Vanuit deze gedachte formuleert de provincie de volgende eisen:

- De instelling genereert aantoonbaar (inter-)nationale media-aandacht.
- De instelling trekt een substantieel aantal bezoekers van buiten de provincie Groningen die tijdens hun verblijf door hun bestedingen aantoonbaar bijdragen aan de Groningse economie.
- De instelling investeert door middel van de publiciteit rondom haar product aantoonbaar in de promotie en naamsbekendheid van de provincie Groningen in de rest van Nederland en daarbuiten, onder meer door samen te werken met Marketing Groningen.

De Kunstraad heeft zowel inhoudelijke als praktische bezwaren bij deze criteria. Ten eerste zijn ze te eenzijdig gericht op de specifieke bijdrage die de kunstinstellingen moeten leveren aan de economie, het vestigingsklimaat en de naamsbekendheid van de provincie voorbijgaand aan de inhoudelijke waarde van de instelling. Maar bovenal is het niet mogelijk om afzonderlijke instellingen te beoordelen op de mate waarin *direct* wordt bijgedragen aan de realisatie van de economische effecten. Dergelijke effecten zijn namelijk eerder het indirecte resultaat van de aanwezigheid van een bloeiend en dynamisch kunstklimaat in de provincie. Maar het is onmogelijk om *per instelling* aan te geven welke bijdrage deze instelling aan het vestigingsklimaat, de economische spin-off of de naamsbekendheid heeft geleverd of zal gaan leveren, het Groninger Museum misschien uitgezonderd.

Wel kan er worden gekeken naar de plaats die de organisatie in het hele bestel inneemt en de meerwaarde van de organisatie daarin. In dat kader is tevens van belang op welke

manier de organisatie zich bezighoudt met publieksbereik en de opbouw van een publiek aangezien ook deelnemers aan kunst en cultuur als onderdeel van het kunstklimaat kunnen worden beschouwd. De criteria *publieksbereik en –opbouw* en *plaats in het bestel* zijn al opgenomen in de inhoudelijke toetsing en vormen op die manier een alternatief voor de zuiver economische criteria.

De Kunstraad heeft gezocht naar aanvullende criteria voor de instellingen in het programma Dynamiek van de Kunsten. Wij zijn van mening dat het bij de kunsten in de eerste plaats gaat om artistieke kwaliteit hetgeen hier kan worden opgevat als artistieke zeggingskracht. Daarin is primair de waarde van kunstuitingen gelegen. De artistieke kwaliteit staat echter niet op zichzelf maar krijgt betekenis in de relatie die de kunstuiting aangaat met het publiek, met andere woorden in de beleving die het bij de deelnemers teweegbrengt. Deze overweging dient volgens de Kunstraad als uitgangspunt bij het opstellen van aanvullende criteria voor het programma Dynamiek van de Kunsten in stad en regio.

Aanvullende criteria Dynamiek van de Kunsten

- Er is sprake van voldoende artistieke kwaliteit. Dat komt tot uiting in adequate ambachtelijkheid en professionele bekwaamheid, oorspronkelijkheid en zeggingskracht.
- De aanvrager geeft, uitgaande van het eigen artistieke product, een visie op de waarde die het product heeft voor het publiek en vertaalt dit in specifieke PR en marketingactiviteiten.
- De instelling draagt bij aan de versterking en stimulering van het kunstklimaat in de provincie Groningen en geeft aan op welke manier dat gebeurt.

Steuninstellingen

Ten slotte dient hier ook nog een opmerking te worden gemaakt met betrekking tot de steuninstellingen. In de Voorjaarsnota heeft de provincie aangegeven op dit gebied nog nader onderzoek te willen doen. In dit stuk wordt dus niet nader ingegaan op de criteria die op aanvragen van instellingen met een steunfunctie zouden moeten worden toegepast.

Adviesprocedure

In de loop van de maand juni 2010 zal de adviesprocedure nader worden uitgewerkt.

Samenvatting

Bezuinigingen in de sector kunst en cultuur zullen niet alleen gevolgen hebben voor de sector zelf maar ook voor de aantrekkelijkheid van stad en provincie als geheel. Maar, als die keus onvermijdelijk is, dan is een integrale afweging een duidelijke weg. Daarbij zal de inhoudelijke beoordeling wel leidend moeten zijn, voorafgaand aan andere criteria.

Het gekozen tijdspad is te kort, zowel voor de instellingen als voor de Kunstraad. Bovendien is zodoende geen afstemming mogelijk met andere overheden. Daarmee worden zowel die andere overheden als de instellingen benadeeld. Dat kan verstrekkende en in feite door niemand gewenste consequenties hebben.

De inhoudelijke uitgangspunten die gaan gelden voor het programma Creatieve Netwerken zijn vaag en geven onvoldoende houvast voor instellingen. Wel is het goed dat er naar een stevige rol voor de steuninstellingen wordt gekeken.

De inhoudelijke uitgangspunten ten aanzien van Het Verhaal van Groningen worden voortgezet. Wel worden de eisen aangescherpt en het is de vraag of dat voor alle instellingen reëel is. De steuntaken zijn in deze sector erg versnipperd en dat kan de positie en de promotie van het erfgoed op den duur verzwakken.

De nieuwe uitgangspunten bij de Dynamiek van de Kunsten dreigen de inhoudelijke dynamiek zuiver economisch te vertalen. Dat is te beperkt en bovendien zijn de geformuleerde eisen niet om te zetten in criteria waaraan afzonderlijke instellingen kunnen voldoen.

De Kunstraad kan en wil ook in moeilijke tijden inhoudelijk adviseren, maar het tempo en het gebrek aan afstemming met de medeopdrachtgever, de gemeente Groningen, vormen een ernstig obstakel. Bovendien zijn de aan de kunstinstellingen te stellen criteria niet toetsbaar.

De Kunstraad Groningen adviseert:

- het tijdspad een half jaar op te schuiven;
- met de gemeente Groningen procesafspraken te maken opdat de beoordelingstrajecten samenvallen en de consequenties gezamenlijk onder ogen kunnen worden gezien;
- de eisen ten aanzien van economische meerwaarde voor de kunstinstellingen zoals die nu zijn geformuleerd, te vervangen door criteria die zowel de inhoudelijke waarde als het publieksbereik als basis hebben.

De Kunstraad heeft hiervoor de volgende criteria ontwikkeld:

1. Inhoudelijke beoordeling

- kwaliteit van het product/activiteit/dienst
- professionele kwaliteit van de organisatie
- publieksbereik en -opbouw
- plaats in het bestel

2. Bijdrage aan de provinciale beleidsdoelstellingen

- borgen en versterken van de regionale identiteit
- leggen van verbindingen
- uitstijgen boven het lokale

3. Aanvullende criteria per programma

Het Verhaal van Groningen

- visie op de Collectie Groningen/Het Verhaal van Groningen en de relatie met de eigen specifieke collectie
- visie op het presenteren van de collectie of thema's die belangwekkend zijn voor de Groninger geschiedenis, zo mogelijk met een relatie naar het heden en met aandacht voor verbindingen met andere collecties en instellingen
- visie en plan van aanpak gericht op het gebruik van de digitale omgeving bij het vergroten van het publieksbereik en participatie

Dynamiek van de Kunsten

- voldoende artistieke kwaliteit
- visie op de waarde die het product heeft voor het publiek, vertaald in specifieke PR en marketingactiviteiten
- de instelling levert een positieve bijdrage aan de versterking en stimulering van het kunstklimaat in de provincie Groningen